

GAZETA TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Mercurea si Duminec'a,
Foi'a, candu concedu ajutoriale. — Pretiulu:
pe 1 anu 10 fl., pe $\frac{1}{4}$ 3 fl. v. a. Tieri esterne 12 fl.
v. a. pe unu anu seu $2\frac{1}{3}$ galbini mon. sunat'oria.

Anulu XXXVI.

Se prenamera la postele c. si r., si pe la
DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr.
Tacs'a timbrala a 30 cr. de fiacare pu-
blicare.

Nr. 15.

Braslovu 5 Marte 21 Februaru

1873.

Braslovu 3 Martiu 1873.

In septeman'a postului, care fù pregatirea Mantuitorului la opulu rescumpararii, se cuvine inainte de tot se damu contu la pasii intreprinsi pentru caus'a rescumperarrii drepturilor nationali.

Romanii de anima si de principiu de pe tot locurile simtu, lucra si se lupta pentru a storce odata convictiune dela antagonii nostri politici, ca nemic'a alta decatu numai deplin'a respectare a drepturilor nationali politice, are fermeculu de a multiumi pre romani, ce nu se poate decatu in autonomia Transilvana. Indesiertu s'au facutu pana acum tot'e probele pe de laturi de caus'a principiar, ca antagonii nostri le au luatu de slabitiune, de nematuritate politica seu, vorbindu in postulu mare, de metanie la planele loru centralistico-maghiarisorie, prindiendu curagiul din debilitatea aderitorilor loru, tocma pentruca i vediura apostatandu dela terenul principiariu alu luptei indreptate, tocma pentruca vediura ca pornirile acele apos-torie suntu d'repanarea seu celu pucinu divisarea solidaritati, de care singura avea tema, ca va rezabate prin tot'e probele machiavelismului la urgent'a necessitate de a ne recunoscere drepturile avute in 1863, si cari prin legislatiunea transilvana nu suntu desfintiate, ci numai prin rescripte guvernamentali, ceea ce sub nece unu constitutionalismu nu se poate privi altufeliu, decatu de unu abusu de potere alu regimului, se n'tielege, ca sub responsabilitate propria. Ne amu convinsu, credu, ca ne amu si desamagitu, vediendu tataite 16te firele si ale celei mai mice speranti, ca prin metanie ni se va recunoscere dreptulu avutu, din contra vedem, ca tot'e mesurele suprematic suntu indreptate spre distrugerea dreptului nostru nationale politiciu, care in asemeneare cu starea de paria politiciu de astazi era elementulu unei vietii infloritorie.

Scimus, ca corona de atatea ori a repetitu, ca vré fericirea si prosperarea tuturoru poporeloru sale, corona, care ne investise dreptulu cu sanctiunea sacratei sale drepte, nu a infirmatu prin neci unu actu valórea sanctiunei sale, din contra atatu mai nainte catu si la convocarea dietei din Clusiu, valórea legilor sustatorie o a sustinutu, er' unionea a facut'o absolutu conditionata de multiumirile pretensiunilor nostre de dreptu. Suntu ele implitinie? Dece nu, ele trebue se vina la refuia la constitutiune, deca nu vomu da noi din mana cu metaniele, ceea ce apoi nu se va poté mai multu neci mancaru pretende. Aceste preliminate, ecca fratiu dela Sibiu convoca pe 1/13 Martiu pe intelligentii romanilor din fundulu regiu la consultare in Sibiu, cu scopu de a pregati una representatiune la regim — si la corpulu legislativ? Nu la corona? Dér' se publicam appellulu:

Apelul catra inteligintia romana din fundulu regiu.

Dupa ce in urm'a passivitatiei proclamate de catra unii (?) romani, au remasu si poporul nostru din fundulu regiu fara aperatori in corpulu legislativ, si fiinduca preste scurtu tempu voru ajunge la pertrac-tare in dieta Ungariei, causele municipielor fundului regiu, cari taie adencu in interesele roman. din acestu pamentu; ne-amu simtitu indemnati, a initiat o consultare despre acele cause, ce se va tiene in 1/13 Martiu a. c. la Sibiu, la carea invitam fratesc pre intelligentii romani din municipiele fundului regiu.

Scopulu va fi pregatirea unei reprezentatiuni spre informarea inaltului regim reg. ung. si a corpului legislativ alu Ungariei despre interesele nostre comune.

Sibiu, 16/28 Fauru 1873.

Comitetulu nationalu.
prin Dr. Ioanu Borciu.

Am dis'o de una mija de ori, ca deca natiunea romana din acesta patria in intregu corpulu ei va dovedi in contra tuturoru incercarilor dusmane de a o imparechia, va dovedi si manifesta, ca e solidaria in caus'a comuna nationale politica, va dovedi, ca acesta solidaritate e nefrangibile: atunci caus'a nostra nu mai poate fi expusa capriti-alor unei partite suprematic, ci ca voint'a unanimea ea trebuie se fia recunoscuta ca atare in tot'e pretensiunile ei de dreptulu avutu; disam, ca voint'a generale a unei natiuni nu se poate ignora si neci ca se va mai ignora indelungatu, deca prin metechne subreptitie nu le va succede antagonilor a-si rumpe vreo fractiune din corpulu nostru nationale, pe care se o arete de ciuha, ca a trecutu in lagerulu cocolosirilor loru, facute in prejudicijulu existintii nostre nationali; pentruca Corona nu e numai maghiara ci e corona comuna tuturoru poporului din Ungaria, Croati'a, Slavonia si M. principatu alu Transilvaniei ca atare, si corona si are dreptulu seu, si cuventulu ultimul alu ei va decide dreptatea. Candu principale Lobkowitz duse petitiunea cea monstruosa a cehilor cu 250 mii subscriptiuni in contra legii de reform'a alegierii la imperatulu mai eri, Maiest. Sa lu intrebă: deca e convinsu, ca toti subscriptoarii su in-tielesi cu cuprinsulu petitiunei, si la respunsulu, ca toti, binevoi a dechiara, ca va cumpani bine lucrulu, deca reform'a de alegere e spre binele poporeloru sale. Avemu lipsa de noi de documentatu prin orce midiulice licite ca dorintiele nostre suntu nedivisate si neal-terate si in fine Mai. Sa va reintregi respectarea sanctiunii sale prea inalte.

Vedem ince ca apelulu de susu presupune para-sirea terenului dreptului nostru politiciu nationale si devisarea solidaritatii nationali, care trebuie se lupte pentru diet'a transilvana si egalitate perfecta intru tot'e in Ardeau. Representatiunea la Maies-tate si regim o afiamu, ca e necessaria; Mai. Sa apoi va pune la cale prin regim cele de pusu, deca va fi convinsa, ca natiunea romana nu e divisa in pretensiunile sale indreptate, ci e solidaria pe terenul dreptului avutu in 1863.

Deci inainte de tot'e „solidaritate in principiu,” apoi cu totii la tote.

Limb'a si literatur'a maghiara germanisata.

In unulu din nr. „Transilvaniei” redactoriulu aceliasici facuse in a. tr., óresi-care observatiuni filologice asupra limbii si literaturii maghiare. Simburele acelioru observatiuni era, ca dupace din materialu, adeca din cuvintele usitate la poporul maghiar mai multu de $\frac{1}{3}$ suntu imprumutate dela poporele slave, apoi legatur'a cuventelor, sintacsea, constructiunea maghiara s'au germanisatu. intru a-ta, catu astadi s'ar' poté dice cu totu dreptulu, ca cei mai multi literati maghiari scriu nemtiesce cu cuvinte maghiare, seu mai bene, slavo-maghiare

asia, precum d. e. multi romani inca scriu totu nemtiesce, seu unguresce, seu latinesce, cu cuvinte romanesci. Caus'a este ca unii ca si altii s'au desvetiatu a cugeta in limb'a loru, ci in limb'a alto-r'a, de unde apoi stilulu loru inca vene silitu si nesuferitu. Scopulu redactoriului „Transilvaniei” nu a fostu nici-decumu, ca se defaime limb'a si literatur'a maghiara, pentruca elu cunoscé ca ori-care altu compatriotu, estraordinariee cordatiuni, ce au facutu maghiarii pentru cultur'a limbii loru, dupace s'au destuptat si ei din lethargia in care cadiusera pana la 1772 si chiaru pana pe la 1820. Scopulu seu a fostu, a reflecta pe romani, ca se nu mai cadia si ei in errórea, in care au cadiutu maghiarii, se nu -si mai corcésca limb'a, se nu o vorbescă nici se o scria atatu de reu, atatu de nemtiesce, unguresce, seu latinesce, in catu mai pe urma se nu o pricépa nici chiaru ei insii, déra dicu nici se o lase in trentiele vechi, in care o aruncase tirani'a seculiloru. De altumentrea ceea ce s'a scrisu in „Transilvania” despre limb'a si literatur'a maghiara, a fostu numai repetitiunea altor obser-vatiuni de a le literatilor maghiari in acelasiu intielesu.

Nici unu maghiaru de anima nu s'a maniatu pe redactoriulu „Transilvaniei” pentru acelea obser-vatiuni ale sale facute, de buna credentia. Unu singuru „romanu” dela Clusiu se afla, care in „M. Polgár” infranta aspra pe susu atensulu redactoru, pentruca a cutediatu a se ocupa si elu de limb'a si literatur'a maghiara in cateva linii. Acelasiu romanu neromanu avu mai deunadi fruntea ca se atace in „Hon” din Pest'a nu numai pe Baritiu, ci si pe Macellariu, Ratiu etc. in terminii cei mai brutalii, carii mergea pana la vetemarea caraterului morale privatu, *). Ecce pana unde, poate degrada servilismulu miserabile pe unii ómeni nascuti si crescuti in servitute si avilire.

Intre acestea ce se intempla? In acelasiu Clusiu, sub auspiciole aceliasici redactiuni si parti-te pe care o reprezinta „M. Polgár” ese dela 1 Ianuariu incóce unu altu diuariu „Jónás Lapja” (Foi'a lui Jona), carele indata in nr. 1 pag. 6—7 arata intre altele, ca maghiarii nici ca mai potu trai fora nemti, ca ei se tienu cu ambele mani de fraculu acestor'a. Dér' „Jónás Lapja” merge in nr. 7 multu mai departe. In acelu nr. adeca György Madár, acelasiu publicistu care scrie si in „Hon”, zugravindu cu colorile cele mai vii infri-co-siat'a dependentia a elementului maghiara de germanismu si marturisindu cumplitulu periculu de germanisare, recunoscundu si elu ca „celu mai mare inimic alu maghiarului este nemtiul”, — anume despre literatur'a maghiara dice intre altele: „Mai multu decatu acésta: Sistem'a nostra, modulu no-stru de a cugeta este asemenea strainu, si chiaru scrierile aceloru individi pucini carii cunoscu acestu periculu, suntu pline de germanisari, ca-ci ei cugeta nemtiesce. Cu exceptiune de istoria patriei si literatur'a eclesiastica a protestantiloru, noi (maghiarii) nu avemu literatura propria. Intreprenende-riile popularie, precum este Corvina, cadu din acea causa, ca scriptori nostrii inbuibati de acestu elementu strainu, nu cugeta si nu scriu asia,

*) „Undok erkölctelenség-immoralitáte scar-nava” si alte espressiuni ca aceste suntu ale ace-lui renegatu modernu, carele cauta cumu se placă domnilor sei si domnelor sale.

cum simte si cugeta masăa poporului. Bataile cu tarci, cu tatarii si cu toti barbarii n'au aruncat patri'a nostra in periculu asia cumplitu, precum este ea aruncata in dilele noastre prin domni'a culturei nemtiesci, cu care nu se poate compara nici influența grecăsa (asupr'a romanilor), ci se poate asemenea numai inriurint'a, cu care apasa industria de fabrici a Britaniei in modu spaimantatoriu asupr'a industriei si comerciului nostru ce se afla in processulu desvoltarei etc. etc. **).

De altumentrea acelu articolu alu lui György Aladár, flendu fără instructivu, merita că se-lu cîtesca toti romanii cati cunosc limb'a maghiara.

Trecemu si la „Hon“. Acelu diariu publica dilele trecute una critica aspra, in care sustine intre altele, ca mai multi scriptori si publicisti maghiari scriu atatu de intortocatu, confusu, adeca nemtiesce in limb'a maghiara, incat diversele clase ale poporului nici ca'i mai intielegu, prin urmare nici nu'i citescu.

Ecă inse, ca mai in acelasiu tempu vene si d. Aug. Lubrich, professoru de pedagogia la universitatea din Pest'a, si in carticic'a sa titulata „Nyilvános életünk és a sajtó (Viéti'a nostra publica si press'a)“ pelanga-ce deplange impregiurarea, ca publicitatea maghiara a ajunsu pe manile baiatiloru, ca toti maghiarii voliescu se tréca de aristocrati, apoi spune verde, ca cultur'a maghiara este inca numai elementaria **).

Toti acei maghiari din crescutu pana in talpi, d'er' 6meni mai iubitori de adeveru si mai sobrii decatu multi altii, dau dreptu indesatu si scuturatu redactoriului „Transilvaniei“ prin espectoratiunile loru. Numai cate unu renegatu de ai nostrii se face advocatulu nechiamatu si nerogatu alu compatriotoru nostrii maghiari, pentrucă se afle gratia la densii. Reu servitii facu ei elementului maghiaru prin ingrasirea vanitati si a trufiei natuinei maghiare. Noue inse ne place a crede in contra opiniunei acelorui europeeni si anume nemti, carii au desperatu de cultur'a maghiara, ca totusi va veni unu tempu, in care maghiarii voru ajunge la cunoscintia de sene, voru sci apretia mai bene adeverulu, desi adesea fără aspru, voru infrunta canescile lingusiri ale renegatiloru, voru inceta cu totulu de a mai alerga dupa proseliti nationali, renegatiloru de moda nouă le voru arata usi'a, si in

*) S mi még ennél is több: nevelésrendszerünk csaknem kizárolag német, gondolkozás módunk hasonlókép idegen s még azon egy pár egyén is, ki e veszélyt ismeri, akaratlanul germanismusokkal telten ir s német eszmék szerint gondolkodik. A hazai történelmet s a prot. egyházirodalmat kivéve nincs önálló irodalmunk, a népies vállalatok — mint a Corvina — megbuknak azért, mert irónik ezen idegen elem által saturálva másikép gondolkoznak és irnak, mint a hogy a nép zöme érez és gondolkozik. Török, tatár, barbar ostroma nem döndötte oly veszélybe hazánkat, mint jelenleg a német műveltség uralma, melyhez hasonló a görög befolyás sem volt, s melylyel csak azon behatás hasonlitható össze, mely Anglia gyáriparától ijesztőleg nevezkedik fejlöső iparunk s kereskedelmünkre.

Ne ámituk magunkat azzal, hogy ezen káros befolyást még jelenleg is képesek lehetünk, mint hajdan, negativ ellenállás által ellensulyozni. Lejárt a kor, midön az idegeu nemzetiség iránti gyülöletet fontosnak tekinthettük. Ma nekünk is haladunk kell, s mert oly annyira elmaradtunk, haladunk mások példája után. Csak arra vigyázzunk, hogy ezen követés ne legyen egyszerü utánzás, hanem valódi test és vérré átalakítás, hogy az eszménykép kitűzött példa legyen, hamis bálvány s öön eszmekörünkötől távol eső ideál.

A német műveltség azonban határozottan ily hamis bálvány. Eltekintve attól, hogy az csak egyoldalú irányban nevel, elfogulatlanul állitanunk kell hogy hamisan is nevel. etc.

**) „A demokratia tulásait hangoztajuk, pedig mind meg annyi nagyságos, söt méltóságos demokráták vagyunk Világ politikát ūzünk, pedig a műveltségnek jó formán csak kezdetén vagyunk: fészkünk láthatárat világáthatárnak nézzük, és szavunk a szomszédban sem hallik“.

ane voru invetia se respecte individualitatea naționale si limb'a fiacarui poporui ajunsu la consientia de sene.

Agnita 1873.

Despre sferei activitatii administratorelori protopresbiteriatului intrunitu Nocrichu si Cincu-mare.

Tractulu nostru de noi polecritu alu „Agnitei“, din cauza, ca-ce aci in Agnit'a este destinata pre venitoriu resedinti'a protopopescă, si aci se tienu pre basea St. org. sedintele scaunului protopopescu, se afla afara de barier'a constitutiunei noastre besericesci, din cauza, ca administratiunea acestui tractu este incredintata afara de Statutul org. din partea Ven. cons. archid. unui individu, ca administratoru protopopescu, care dupa modest'a noastră parere, nu este capace in sensulu spiritului secului alu XIX-a a poté sta pre nivelulu misiunii unui protopopu dupa St. org.

Acestu individu, care altamente se obosesce destulu, nu se indupleca neci acum a se accomoda si a corespunde legilor positive sustienendu obiceiurile din pracs'a cea vechia, desi suntu acestea diametralmente opuse St. org. —

Spre ilustrarea asertiuniloru noastre aducem de exemplu urmatorele:

Sinodulu ordinariu alu tractului nostru din anul cur. fù conchiamatu de p. adm. ppescu contra St. org. § 45 pre a treia dominica a lunei lui Fauru st. v., desi legea prescria tienerea sindului ordinariu pre antai'a séu a dôu'a dominica a lunei lui Fauru st. v. in modu precepitiv. —

Noi tienemu acésta procedere, despre care fù altamente si inaltulu presidiu alu sinodului arch. in sedinti'a a VI nr. 32 interpelatu, de illegale. —

Mai departe, aflam in St. org. sub cap. II. Art. I. §-ii 31—37 disposituni positive, care trebuie se servesca de norma si in afacerile scaunului ppescu, care deliberăza agende sale in sesiune plenaria, conf. §-lui 34 care dispune: „Spre aducerea unui conclusu validu in sedinti'a scaunului protopresbiteralu se recere, ca afara de presiedinte si notariu se fia de facia celu pucinu patru membre“. Acestu §-nu face multa inveluēla p. adm., care contra St. org. si contra suscitatoru §§ din St. org. cele mai importante agende le trage per nefas in sferei de activitate a presidiului. —

Dovada suntu n-rii 37, 38, 39 si 40 din „Telegr. Rom.“ din an. tr., in cari p. adm. protopopescu in numele scaunului ppescu extra sessionem provoca prin edictu pre Eudochia Caldarariu din Fofeldea, ca in terminu de 6 luni; pre Andrei Borgina din Ghisasia, ca in terminu de 3 luni se se presenteze inantea scaunului ppescu, ca-cia din contra se voru contumacia. —

Aceste edicte suntu datate Nocrichiu in 5 Maiu 1872.

Scaunulu protopopescu gr. or. alu tract. Nocrichu-Cincu-marre.

Cumca atari concluse de citare edictale fiacare cu terminu deosebitu anticanonicu se tienu de sesiunea scaunului ppescu si nu de presidiu, ne provocam la § 34 nr. 2 din St. org. — Despre aceste concluse, nu scia asesoratulu nostru nimicu. —

Acésta procedere a adm. prot. este illegala in gradulu supremu, d'er' n'avemu ce se facem, ca-ci Ven. consistoriu lu springesce pre cum se vede, ca-ce la interpellatiunea facuta in sinodu archidice-sanu, nu ne a datu respunsu pana in diu'a de astazi si neci l'au dogenit u pre prea cinsti'a sa. — Ore pana candu? —

Alta illegalitate este urmatori'a:

Florea Nistrea marit. dupa Dumitru Curea din Rodbavu nu poate vietui dupa cum dice ea cu po-

ravulu ei, din mai multe cause fundate, si nu este acuma in stare, murindui tatalu de curundu, a incepe procesu div., care trebuie se se pôrte dupa ordin. consistoriale din 13 Ianuariu 1872 nr. 37 ori prin defensori, de carii noi n'avemu ori prin advocati censurati, caror'a trebuie se le dè insemnata antecipatiune, pentru scriptele procesului, la care lucru Florea Nistrea inposibile nu se poate admite. —

Adm. nostru la rogarea lui Dumitru Curea, prin harthi'a sa din 23 Maiu 1872 nr. 132, cere dela officiolatulu din Cincu-mare intrebuintarea poterei siluitore, in urm'a carei'a Florea Nistrea fù 8 dile arestata, si totusi si dupa acestu amaru mediulocu, nu se afla indemnata a se impreuna cu barbatulu ei celu poravu. — Procesu divertiale nu -si poate luă ca i lipsescu mediuloclele. —

Acum'a in 11 Decembre a. c. sub nr. 304 ex 1872 scria prea cinsti'a sa p. adm. catra officiolatulu scaunulu, ca numit'a Flore Nistrea din nou „se se arrestedie pana atunci, pana ce se va legitimă, ca s'a impacatu cu barbatulu ori ca au incaminat procesulu“. —

Acestea hotariri de arestare suntu eflusu puru alu presidiului scaunului ppescu, si prin urmare extra sessionem. — Ore nu suntu in Belzebubia! Vai de § 34 din St. org. si vai de atari esecutori ai legei, cari nu cintescu, nu apera, ci dolo malo calca legea. —

O hotarire poftorita de arestare nu se poate neci una data cu efectu legală a se aduce unilateralmente cu calcarea legei precise. — Luam casulu depre urma mai bine in considerare si ponemu, ca Florea Nistrea, nu se poate induplecă a continuă matrimoniu cu poravulu ei barbatu, si prin urmare, nu se poate legitimă, ca s'a impacatu cu barbatulu, ore cata vreme trebuie se siéda ea arestata in temniti'a Cincului-mare?!? si pre basen unei hotariri de arestare illegali?!? —

Sub atari impregiurari, trebuie se apellam la legea criminale positiva si a nume la § 93 care termina alu IX-a casu de violentia publica séu pre facia in urmatoriulu tipu. Crimenea de violentia publica, se comite prin marginire nelegale a libertatii personali a omului, candu cineva numai in poterea s'a detiene inchisul au in verce altu modu impeoteca in usulu libertatei personali pre unu omu, peste care elu, dupa lege, nu are neci o potestate, si pre care elu n'are cuventu neci de alu reputare de criminariu, neci de alu reprivire de omu stricatosu ver periculosu; ori candu cineva desi i se va paré, ca ar' avé ratiune suficiente de a prinde pre atare omu, inse ar' omite din adensu a inscintiá despre acésta in data pre autoritatea competinte. —

Ore vis-à-vis cu acésta lege chiara, cumu se poate calificá procederea administratorului nostru a totu potinte, care sta mai presusu de St. organicu? — Amu combatutu destulu atari illegalitati, déra fara succesi, ca-ce déca te scoli asupr'a unui pretu ori si asupr'a unui administratoru ppescu, si arati illegalitatile loru la Ven. cons. arch., care suntu si crime, dómne dómne, ceti facu domnii asessori clericali din senatulu strinsu besericescu, cumu -ti mai intortóca adeveratele fapte si in fine spala ei pre preutulu séu adm. de elu ese lumenatu si apoi noi remanemu blamati si uimiti de atari spelaturi, de cate o data trebuie se incremenesca omulu. — *

Amu dori noi a scire, ca unde in canone si in procesura besericésca se poate afia base la atare procedere protopopescă?!; —

Ore atare procedere protopresbiteralu nu s'ar' poté subsume sub dispositiunile canonului 27 apostolescu can. 9. I-II. — can. 5 Antiochus? —

Atara procedere ingreunéza prefacerea legei in trupu si sange si o face ilusoria. —

*) Tamanu asia o patiescu romanii din Sasuréginu cu prota loru pe care totusi Ven. con. din Blasius l'au frecat si spelatu de e albu că zapad'a? — frumosa analogia. —

Noi alte retacemu, crediendu, ca acestea pune fapte aduse că ilustratiune vîră fi de ajunsu, spre a potă trage atențiunea mai mariloru nostri spre a se pune stavila acestoru foradelegi. — „Vederemo“. Nerone.

Hatieg u in 20 Fauru 1873.

Opidulu Hatieg u se numera intre acele municipia autonome transilvane, carele posiedu dreptu de administratiune si de a alege deputatu dietalu de sine. In sensulu legei municipale din 1870 de si se potea organisarea magistratului intempla cu unu anu mai inainte, totusi se trase impinse in adinsu din partea unor aspiranti pena candu nu se mai potă amana, si asia contele supremu opidanu ilustritatea sa domnulu Daniele Török a desfisut terminalu organisarei pe 17 a lunei curinte. Inteligint'a din locu ar' fi asteptatu dela unii membrui ai fostului magistrat, carii se tieneau pe sine a fi conduceatori, că sei chiame la o consultare fratișca de tempuriu, a formă solidaritate, inse acesti'a intr'atatu se tieneau de tari si mari, catn nu voilea a sci de nimene, ci cugetă cu tota securitatea, ca planurile sale egoistice se voru potă efectui cu machinatiunile si dictatur'a loru indatinata, in ce forte tare s'au insielatu, ca-ce de si au incercatute spre a remané, ba si cu presiuni si fortie, a fi candidati si alesi, n'au potutu reesi, si cu aceasta ocasiune magistratulu opidanu s'a organisatu intr'o direptiune nimerita, dupa cumu potfesce binele publicu foră cautare la interese private egoistice si personali, alegunduse in personalulu magistratului individi calificati, si in totu respectulu meritati. — De consulu s'a alesu cu acclamatiune Ambrosiu Berzanu juristu absolutu si fostu Asesoriu la tribunalulu Comitatensu; de protonotariu si presiedinte la Sedri'a orfanale Ioane Balasius, asemenej juristu si asesoriu judecatorescu pana la 1872, capitanu de politia Georgiu Balasius totu in acestu ramu de servituu si mai inainte cu desteritate aplicatu, — că senatori Antoniu Szekutz si Marcu Popescu totodata asesori la Sedri'a orfanala; că cancelisti Marcu Ivascu si Aleșandru Giau, perceptoriu provisoriu Marcu Munteanu, si archivariu Ferdinandu Vots. —

Economulu si inspectorulu silvanalu se voru alége mai tardi, er' postulu de medicu se va complini prin concursu, denuminduse provisoriu Dr. Mesko.

Tactulu inteleptu alu contelui supremu intru conducerea actului de organisare a multiamitu pe toti si cu privire la naționalităti; er' dela noulu magistratu asteptamu si credemu firmu, ca nu numai va merită increderea comunei prin o manipulare a averei comunale mai corespondentă, déra va collucra, că o parte amesurata din acea se se aplice si pentru scopuri de instructiune.

unu membru alu comitetului
opidanu.

Discursulu

dlii deputatu nationalu Georgiu Popu, pronunciata in sied. de la 17 Fauru a camerei deputatilor Ungariei cu occasiunea desbaterii asupra sumei de 40.000 fl. preliminate in bugetulu ministrului de communicatiune pentru cladirea liniei de drumu de la Carei-Mari pana la Ciucia.

On. Camera! Chiaru si in casulu, candu commisiunea financiaria ar' fi recomandatu votarea sumei de 40.000 fl. propusa de d. ministru pentru cladirea liniei de drumu de la Carei-Mari pana la Ciucia, eu n'asuu fi intrelasatu a vorbi la acestu obiectu pentru ca, dupa parerea mea, d. ministru a spriginitu forte reu propunerea sa prin modulu seu de motivare. Intre altele d. ministru disse, ca propune si recomenda votarea acelor 40.000 fl. din motivu, ca productiunea bogata din acelui tie-nutu va recere mai currendu seu mai tardi construirea unei linii ferrate, si apoi pentru aceea d-sa nici nu are de cugetu a primi aceasta linia de drumu in cadrulu drumurilor de tierra a caror retieua va ave se o prezente camerei. Acăstă onorab. camera, tocmai atat'a insemană, că si candu amu dice catra unu bietu calatoriu obosito, pre care l'am potă luă in carrulu nostru mai de rendu: In Pest'a seau in Vienn'a ni se gătesce tocmai acumu una calessa frumosa si eleganta; accepta deci pana va

fi găta si apoi atunci ti-vomu da locu in calessa; — seu că si candu amu vedé pre de aprópele nostru ca se lupta cu fomea mortifera si bucat'a de pane ce o avemu in mana i-am refusă-o sub cumentu, ca déca vomu ave o recolta buna si bogata, apoi i vomu dă colacu albu. Tocmai asié a facutu si d. ministru de communicatiune; si apoi, ca acăsta sörte are se ajunge si pre mic'a Irlanda a Ungariei, acăstă se poate vedé si din motivarea comisiunii finanziarie, carea cu multa gratia recomenda stergerea sumei de 40.000 fl. Comisiunea financiarie adeca propune ca sum'a de 40.000 fl. preliminata in bugetu pentru construirea unei linii de drumu de tierra de la Carei-Mari pana la Ciucia se se stergă, de-ora-ce ea nu poate approba, ca mai inainte de stabilirea retielei drumurilor de tierra se se preliminatie in bugetu suumate pentru drumuri noue, si astfelui se se largesca retieua essintante.

D. Ministru de communicatiune dice, ca n'are de cugetu a primi in retieaua drumurilor de tierra acăsta linia de communicatiune — pre carea de altminter si d-sa o afia de forte importanta, — de-ora-ce acestu tienutu nu preste multu va capeta calle ferrata. — Pre de alta parte commisiunea financiaria propune stergerea sumei preliminate, pentru ca in curendu acestu tienutu va capeta drumu de tierra.

Onorab. Camera! Scim cu toti, ca astazi disponem de o multime mare de calli ferrate, inse ni lipsescu pentru communicatiune drumurile de tierra, ni lipsescu sioseele, si acăsta situatiune adversa este cauza, ca in urm'a grandeosului capitalu investitut trebuie se platim 12 milioane numai garantia pentru interese. Totu reulu provine de acolo, ca n'avemu drumuri de communicatiune.

ROMANI'A. Camer'a Romaniei a primitu creaarea in Rom'a a unui agentu romanu pentru relatiunile internationale si acum prelunginduise sesiunea, procede in tota cordarea a primi proiecte preste proiecte propuse cu urgentia de catra ministeriu. E inse curiosu, ca dupace votă monopolulu spiritușelor, unii dintre consulii straini ar' fi luatii cutedierea prin note colective a protesta in contra articulului, care exclude pe evrei dela carcinarită si acum guvernul ar' ave de cugetu se si cera suprimarea articulului dela senatu.

Oră cari consuli se fia atatu de zelosi intru a favora cauza judanilor, decatul ceea, in soldului caror lucra judanii că antepostu la demoralisarea poporului, penetră se -si pregătesca terenu de a desnationaliza. Suntemu curiosi a sci anumitul, cine cutădia statata ingerintă in drepturile autonomice ale statului romanu, ca aceia trebuie se -si aiba calculate planele de umilitie si distrugere.

„Romanulu“ din 18 Fauru face curiose intrebări asupra situatiunei: „Ce scomote suntu éra? intréba; ce sciri se comunică diarialor straine? ce suntu precautiunile de ordine publica si patriotică, ca sa'r fi luatii de catra min. de resbelu? Ce insémna privighiare, ce ar' fi ecsercitandu politia asupra ministrului de resbelu si vice versa? Cine mai conspira oră? Totu vecinicii rosii? Ce insémna aceste scomote, ce implu tiér'a; care poate fi necesitatea respandirii loru? scl. si presupune er' venari planuite in favorea ordinei; apoi se mai spieca asia:

„Conspiratiunea, dice se, ar' fi generale de asta data;

Rosii ar' fi conspirandu, — prin urmare fonduri secrete; —

Boierii ar' fi conspirandu, — alte fonduri secrete; —

Aspirantii la tronu asedia bateriele, — inca alte fonduri secrete; —

Noui aspiranti s'ar' fi ivindu, — noue fonduri secrete; —

Traditiunile incarcate de corone s'ar' fi desceptandu, — ierasi fonduri secrete; —

Aspiranti fara atate traditiuni, ince incarcati de aur, s'ar' fi punendu seriosu pe lucru, — seriose fonduri secrete, etc., etc., etc.

Nu mai vorbim de republica, care bate la usia, de internationala care este aprópe de-a o spară; — acestea ceru ua deosebita rezerva de fonduri secrete.

Cee-a ce este déru positivu diu tota aceste

viziute, suntu fondurile secrete; deca nu ajungu cele votate de camera, acăsta o scimtă toti, se mai gasescu si aiurea; si candu tesaurul publicu nu mai are de unde da, se gasesc oameni destul de generosi, spre a face sacrificie in interesul patriei loru.

Sbuciumatu din atate directiuni, ua parte din publicu a ajunsu ca parapontisulu pusu in slujba, ilustratul atatul de multu de artistul nostru Millo; elu se 'ntréba mereu:

— Me rogu, pléca? se duce?

Si galeria ride si aplauda la acăsta comedie politica scl.

Ca este inse unu interesu, nu mai incapse nici ua indouie; si ca acelu interesu este infamă, este dusmanu Romaniei in tota privintele, asemenea nu mai incapse nici ua indouie. Acăsta ori-cine trebuie se si-o spiece prin fragmentarile, prin uneltiile ce vinu totu-dé-una in urma unor asemenei scomote, prin modulu in care strainii profită de densile si le exploatază in presa straină. In intru ele servescu la unu adausu de corupere si terorismu, la protestarea mesurelor estra-constitutionale, la cereri de legi draconice, la amenintari, indouie si nesicurantia in tota miscarile vietii nationale. In afara acestei sciri, respandite sistematic din timpu in timpu, servescu a se preinoi necurmatu acusările de barbaria, de resrvatice, de incendiari ai orientului, de pernicioși vecinilor nostri si, ca consecintă, a se repeti mereu cererile de intervenire, spre a stinge ua-data acestu focariu plin de amenintare pentru pacea Europei. Un'a proba.

D. C. A. Rosetti, ne comunica, in post-scriptum, print' un'a corespondintia a d-săle pe care o publicam mai la vale, ca diariul bonapartistu le Gaulois contine un'a telegrama din Bucuresci, dupa care Domnitorul Romaniei ar' fi fostu din nou decisu se abdica si ca d. de Bismark ar' fi parvenit a 'lu opri, dicandu-i ca Romania fiindu chiaia orientului, interesele germane ceru se stăanca la postulu seu.

Nu este nevoie a releva infamile continute in acăsta telegrama ce da Domnitorului unu rolul atatul de ingrozitoriu, in catu ori-ce anima onesta este revoltata.

In fine poate, ca era se pregatesce vreo actiune de intrevinirea strainilor pentru a ajuta a se mai da vreo umilitia regimului, care nu provoca agintele seu diplomatic din Paris se cera séma, ca de unde ésa acăsta telegrama si se se rectifice, ca-ce scireaaceea de abdicare invalida multe misteria politiane, si inchiae asia:

Déca ar' trebui se credea cineva totu ce se spune, si se atribuie vre un'a seriositate ambletelelor misteriose ale politiei, apoi totul conspire in aceste momente, tota nuantile politice, tota starile sociale, ba chiaru si unele din puterile statului, astfelui in catu intr'un'a di se va sfarama ghiat'a in mii de bucati velurile voru rupe stavilarele, si catalismulu va fi generalu.

Catu despre noi, de si nu vomu consiliu ca ómenii prudenti se intinda umbrela mai nainte de-a incepe se bureze, totusi nu'i vomu opri de a si luga umbrela de-a casa candu timpul si nourosu.

Scim ce facem, adica ce nu facem noi, d'er' nu putem sci totu-dé-un'a cee-a ce potu face altii.

Vorba romanului: „paza buna trece primejdirea.“

Subscriptiunea pentru monumentul fericitului barbatu literatore alu Romaniei Eliade de candu s'a facutu apellulu de catra barbatii devotati memoriei si stimei lui, se totu continua si ajunse pana acum la cifra de 6584 lei noi. Natiunile, cari prin devotamente pia sciu recompensa sacrificiale facute de barbatii sei se inscriu prin acăsta in carteia eternitatii si a marirei. —

Athen'a, 26 Februarie. — Regale a deschis noua camera. Discursulu regale anuncia buibile relatiuni cu poterile straine si promite mai multe imbunatatiri interne, echilibrarea bugetului de cai ferrate si in fine declară ca brigantagiu este nimicitu pretutindini.

— Din sorginte secura se spune, ca Cestiunea Laurium s'a terminat. — Sierpieri au vendutu tota obiectele, mine, fabrici, drumulu de ferru, concessiuni ale săle in valoare de 12 si jumetate milioane de drachme lui Sygnos si Banca Ottomana din Constantinopoli, care lucrădia de accordu cu guvernul Ellenu.

Cestiunea Laurium intre Itali'a si Franci'a cu

Grecia esă dăr' fora intrevenire la capetă. O societate ad. italo-francesă cumpărăse minele de plumb ale Greciei, și acum ca se află multă productu, Regim. grecu vră se iă acum minele tămuriendu-societatea dela productulu finu si acestă a casinatu pe Itali'a si Francia a reclama si a incredintăcau'a la unu juriu europeanu, unii dicea ca Austria 'lu promise; in se acumu caus'a se compune cu vendare libera. --

Noutati diverse.

† Mircea B. Stanescu, avocat in Aradu si deputat la diet'a Ungariei, dinpreuna cu soci'a sa Elis'a Machi-Versigianu, — Iosivu Stanescu, notariu cercualu in Iosasi, dinpreuna cu soci'a sa Elen'a Talosiu, — Emilia Stanescu dinpreuna cu sociul său: Teodoru Rad'a, preotu romanu gr. orient. si cu pruncii lor: Lucretia, Liviu si Emilia, — Rosalia Suciuc maritata Ioanoviciu, — Ioane de Sombati celu teneru, neguțatoriu in Aradu, dinpreuna cu fiu sei: Gregoriu, amplioiatu in Constantipole si Ioane, stud. de gimn. — Ioane de Sombati celu betranu, proprietariu in Aradu, dinpreuna cu fiic'a sa: Mari'a maritata Saviciu, — Iovanc'a Bradenu veduvita de Sombati din Sigmundhaz, dinpreuna cu fiic'a sa: Elen'a marit. dupa Paulu Derjanu, portarelu de post'a reg. in Pest'a, — Georgiu de Sombati, ospetariu in Secusiciu, — Georgiu de Sombati, morariu in Zaderlak, — veduv'a Alois'a de Sombati proprietărea mare in Vien'a, — Macsimu de Miclosi, preotu in Radna, dinpreuna cu sororile sale, — Andrei Machi, protopopulu Buteniloru, dinpreuna cu soci'a sa An'a, si in numele altoru rude, aducu la cunoștința in publicu tristulu evenementu familiariu, ca iubitulu loru tata, respectivaminte mosiu, unchiu, socru si cununatu; Anastasiu Stanescu preotu orientale romanu, in 15/27 Faurariu 1873. inainte de amédi la 6'a 10, dupa multe soferintie, in etate de 60. ani, a repausat in Domnulu. Inmormantarea se va face in 17 Faurariu (1 Martiu) cur. inainte de amédi la 6'a 10 dela cas'a din Aradu a fiului seu (strat'a Teleki-ana, nrul 27..) asiedindu-se osămintele in mormint. gr. or. la loculu familiariu.

Sa-i fia tieren'a binecuvantata!

Literariu. Transilvani'a fóia asociatiunei transilvane etc. in nr. 7 coprinde:

Ioann Corvinu de Hunedóra, originea, genealogia, faptele sale immortali. (Se va continua in mai multi nr.)

Siematismulu besericei reformatiloru si elementulu maghiaru in Transilvani'a.

Georgie Fejér, istoriografulu.

Collectiune de diplome istorice si anume alu duoilea tractat de pace intre poporul si aristocratia, dupa a duo'a batalia dela 1437.

Populatiunea dela cele mai mari 25 de cetati ale Europei.

Cum se sustinu pe la noi scierile scientifici?

Catalogulu plantelor (arbori si arbusti) preparate si destinate pentru expozitia universale prin oficiulu de silvicultura dela Oravita *).

In Bucuresci libr. Soecu et comp. se află spre vendare **Codicele penale** de G. Costa Phoru vol. II din m. judecatorésca exempl. 6 lei noi.

— ARCHIVA RURALA jurnalul alu comunelor si alu consiliilor municipali fundat pentru usulu primarilor, alu membrilor de consiliu general si comitate permanente, alu officiarilor municipali, alu agentilor administrativi, alu judecatorilor de pace, notarilor, professorilor, preoților, precum si pentru usulu tuturor locuitorilor dela tierra. Directoru redactoru Demetriu N. Preda ajutat de unu comitetu de redactiune in Bucuresci. Sumariulu fascicului I-iu pe Ian. a. c. e:

I. Despre dreptulu administrativ.

II. Ceva privitoriu la economia politica.

III. Despre inteleptiunea animaleloru.

IV. Literatura clasica. Originea si progresul luxului in Rom'a.

*) Pretiulu Transilvaniei pe 1 anu intregu numai 2 fl. pentru membrii, 3 fl. pentru nemembrii.

V. Agricultura. Occupatiunea cultivatorului de pamentu in Februaru.

VI. Decisiuni ministeriale.

VII. Poesii.

Pretiulu pe anu 15 lei noi, pe an. 1872 se află cu 9 lei.

Obiectele incuse pentru loteria in profitulu besericei din Dev'a.

(Urmare.)

Unu annel de aur cu peatra pretiosa.

Unu orologiu lucratu de margele. Dna Eva Moldovanu. Dev'a.

Una icóna lucratu cu senile. Dna Mari'a Cosma si Dragusiu. Zilahu.

Cinci exempl. gramatica ungara-romana a dlui dnu Andrei Cosma. Zilahu.

Unu pocalu de argintu.

Una saharnită de porcellanu. Dn'a Anna Petcu. Dev'a.

Unu sierpariu de catifea brodatu cu firu pentru costumu romanescu. Dsior'a Veronica Petcu. Dev'a.

Una perina lucratu cu lana si perle. Dsior'a Vilhelmin'a Moldovanu. Dev'a.

Unu etui cu siese taramuri de argintu. Dn'a Catarina de Mocioni. Pest'a.

Unu album de catifea cu portretulu Dömnei Constantia de Dunc'a Schiau. Dömna An'a Galu. Abrudu.

Unu siurtiu lucratu de atia. Dr'a Eugenia Galu. Abrudu.

Unu portofoliu brodatu cu margele si senile. Dsior'a Iosepha Ciura si Poppoviciu. Abrudu.

Unu vasu de porcellanu pentru tabacu.

Unu portu sugare de porcellanu. Dn'a Elisabetha Jzecutz. Dev'a.

Una cuthia cu parfumuri. Dn'a Lengyel si Almasi. Dev'a.

Una garnitura de sfesnice. Dr'a Mari'a Meister. Dev'a.

Una caseda de lucru maestrosu lucratu cu minerele, si impodobita cu broderie. Dn'a Mari'a Popp de Harsianu. Zalatna.

Una mobila de nucu impodobita cu broderii de matasa, firu si lana lucrate pe catifea ce pote servi de pusu carti sau note. Dsior'a Ida Piposiu. Zalatna.

Una vasa de porcellanu pentru tabacu.

Diese antimacasare de tulu. Dn'a Rosa Isse-cutz. Dev'a.

Unu etui de porcellanu pentru sugare. Dn'a Bertha Salancy. Alba-Iulia.

Scimu din sorginta sigura ca suntu multe domne ce suntu decise a face generosa donatiuni loteriei besericei din Dev'a, in se voiesc a trame obiectele cu pucinu timpu inainte de a se trage loteria.

Ne grabim a face cunoscutu ca numai „obiectele incuse ce s'au insinuatu pana la 15 Martiu potu figura in acesta loteria“. La 15 Martiu avendu a se inprimă biletele, si pe biletul numeralele castigatorie.

Rugam a pre totu domnele ce au bine voitora intentiune d'a ne mai tramite obiecte pentru acestu scopu, sau se tramite obiectele sau se se insinuă, ce si cate obiecte voesce a spedia.

„Speditiunea se poate efectua pana la finele lui Martiu er' insinuarea numai pana la 15 Martiu irrevocabilu“.

Pres. com. C. de D. Schiau.

— (Junii eminenti). Ne bate anim'a de bucuria, candu audim, ca junii romani multi repórta cele mai mari laude prin institutele mai inalte, unde d. e. si in Vien'a se află cu diecile, prin Germania mai pucini, dăr' in Parisu cu sutele, intre cari multi excelléza. La Altenburg in Ung. unu agronomu romanu Dem. Comsi'a inca seceră tocmai celu mai bunu calculu dintre 71 studenti ai acelui institutu, an. II. La studiu seriosu numai junime! ca in semnulu culturii si alu poterii scientifice vomu invinc, trebuie se invincem odata capriciele sorteii. —

— (Celebritate romana). Dr'a Elena Em. Costache Epureanu, de 18 ani, pianista premiata in conservatoriulu de Vien'a cu primulu

premiu a justificatu laudele secerate prin diuariile Vienei si dela publicul in Bucuresci, unde in teatrulu celu mare cu concederea parintilor dode in 14 Fauru a. c. unu concertu in favore saraci-mei fascinandu si ecstasandu publicul la celle mai desse applause, causandu admiratiune publica, ca una artista eminentissima, destinata a deveni renomata intre artistele cele mai renomate. Bucurandu cu Bucurescenii, dorim a mai citi despre multe si diverse celibritati romane catu de imputătorie pe tota terenule culturii europene, incat cei ce eri degrada starea morale si gradul culturii mai inalte in Romani'a, se fia constrinsi a marturisi, ca virtutea romana a reinviat in strenepotii si stranepotile loru in tota plasele sociali! —

— (Expositionale.) Nicolau Ciura fiul parocului din Buciumu langa Abrudu, sodalul Karl Lamberger, curelaru in strat'a straelor in Brasovu, de doi ani, prepara pentru expozitiune nesec curele intocma, si mai fine, decat cele publicate inainte, incat ne aflam motivati ai gratula si lui si parintelui seu si nove, pentru dobad'a de genialitate romana si la meserie.

— Se anuncia dela Rio-Janeiro arderea unei corabii mari, a nume Carradino, care transporta emigranti dela Monte Video, din cari veri una suta au arsu, altii s'au inncatatu.

Nóptea spre 37 Iuliu 1872 una alta corabie Americana, Marie-Louise, vediendu corabi'a ce ardea, a alergatu spre a da ajutoriu nefericitilor. Vederea era ingreditória, strigatul se redicau la ceru. — Cu tota bun'a vointia a corabiei Marie-Louise de a le da ajutoriu, n'a putut reusi a scapa din absoluta consumare intreaga corabie cu omeni cu totu. — Abia capitanul a potut scapa, ca cei ceilalți de zapaciala, nescindu ce facu, faceau tota demarsiele gresite.

— Aprópe de insul'a Creta, la unul din sate, s'au gasit unu de curendu vechiulu monumentu alu Afroditei. — Autoritatile au luat dispositiuni energetice spre a-lu transporta immediat la museul imperial din Constantinopol. „Sper.“

Novissimu. Bucuresci 4 Martiu. In camera se receptă proiectul convențiunii pentru junctiunea calei ferate cu Austro-Ungaria cu maioritate de 5 voturi. Asia neci punctul Itican, neci Vulcanu, neci Bardusieni, neci Verciorova, neci Timisiu nu se primira de puncte incopiatorie, cu totu ca punctul Predealu e celu mai atractiv si mai familiarisat in comerciul cu Romani'a, care si pentru noi romanii de dincăce de Carpati e o artera de vieatia.

— La Vittich in Muresiu-Osiorheiu se află collectiunea legilor din anu 1868, publicata prin ministeriulu ung. r. de justitia cu pretilu scadiutu 1 fl m. a.

Oieu de Matrice

séu in contra matricel (recele).

Subscrisulu aduce la cunoscintia O. P., cumca oleulu amintitul avendu pana acum successulu celu mai eminent, si ne mai auditu, fia matricia (raciala) catu de invecchita, efectulu e siguru; una sticla de 1 lotu din preuna cu instructiunea costa 1 fl. v. a., comandele se facu la subscrisulu in Blasius.

4-6

B. Fülep.

Cursurile

la bursa in 24 Ian. 1873 stă astăzi:

Galbini imperatesci	—	—	fl. —	cr. v. a.
Napoleoni	—	—	8 , 68	,
Augsburg	—	—	107 , 60	,
Londonu	—	—	109 ,	,
Imprumutulu nationalu	—	74	, 50	,
Obligatiile metalice vechi de 5%	71	, 70	,	,
Obligatiile rurale ungare	81	, 25	,	,
temesiane	79	, —	,	,
transilvane	78	, 75	,	,
croato-slav.	83	, 75	,	,
Actiunile bancei	—	104	, 75	,
creditului	—	841	, 75	,